

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Definitie weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de gemeentelijke risico's; het risicoprofiel van de gemeente.

Beleidskaders

Met de Nota Weerstandsvermogen heeft de gemeente haar risicomanagement vorm gegeven. De gemeentelijke aanpak is integraal waarbij aandacht is voor de volgende aspecten:

- voldoende controlebewustheid binnen de organisatie;
- een deugdelijke inventarisatie van risico's;
- beheer van een risico begint bij de besluitvorming;
- een optimale beheersing van deze risico's;
- goede informatie en communicatie over risico's;
- voldoende monitoring van bovenstaande stappen.

Onder een risico worden mogelijke ontwikkelingen verstaan die de realisatie van de beleidsdoelstellingen in de meerjarenbegroting 2018 - 2021 en grond- en investeringsprojecten beïnvloeden. Relevant voor de bepaling van het risicoprofiel zijn die risico's die niet via verzekering en of door een voorziening zijn afgedekt. Voor al deze risico's is – met inachtneming van de ingezette beheersmaatregelen – een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich in de komende 10 jaar kan voordoen en de (minimale en maximale) financiële impact die deze gebeurtenis dan zal hebben op de gemeente. Alleen risico's met:

- een resterende gemiddelde impact groter dan € 100.000;
- een resterende kans dat het risico zich in werkelijkheid voordoet groter is dan 5% en
- de kans maal de impact minimaal € 15.000 bedraagt,

worden meegenomen in het profiel. Structurele risico's worden bij de kwantificering 2 maal meegenomen. Het risicoprofiel wordt bepaald met behulp van een Monte Carlo simulatie per risico. Bij de bepaling van het profiel wordt een betrouwbaarheidspercentage van 95% gehanteerd. In de nota Weerstandsvermogen is als kader gesteld dat het weerstandsvermogen – het verhoudingsgetal tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel – minimaal 1 moet bedragen. Hierbij is als randvoorwaarde aangegeven dat de risicoreserve minimaal 50% van het risicoprofiel moet bedragen. Het risicoprofiel bestaat uit incidentele en structurele risico's. In deze paragraaf zijn de verwachte verliezen wanneer mogelijke structurele of incidentele risico's zich voordoen, afgezet tegen de structurele en de incidentele weerstandscapaciteit. Hierdoor is inzicht verschaft in het structurele en het incidentele weerstandsvermogen. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit inkomensverhogende maatregelen zoals belastinginkomsten (hoger belastingen of uitbreiding van het woning areaal), extra legesinkomsten en ruimte binnen de begroting. Incidentele weerstandscapaciteit betreft vrij vermogen zoals vrije reserves en stille reserves (vastgoed die niet noodzakelijk is voor de realisatie van de gemeentelijke beleidsdoelen).

Getroffen maatregelen

De gemeente heeft op basis van meerjarige onderhoudsplannen de onderhouds- en vervangingskosten binnen de meerjarenbegroting afgedekt. Daarnaast zijn voorzieningen getroffen voor verplichtingen die rusten op de gemeente. Per 31 december 2016 wordt € 1,7 mln.² aangehouden in voorzieningen.

VOORZIENINGEN (MAAL € 1.000)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Voorziening voor bestaande verplichtingen	379	319	91	157	157	157
Onderhoudsegalisatie	702	556	505	1.287	1.187	1.087
Door derden beklemd middelen	141	49	9	9	9	9
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.222	924	605	1.452	1.352	1.252

Naast bovenstaande voorzieningen heeft de gemeente De Bilt een aantal voorzieningen die in mindering worden gebracht op de activa. Zo wordt voorziening grondexploitaties (€ 10 miljoen) in mindering gebracht op de geactiveerde waarde van in exploitatie zijnde gronden en wordt de voorziening debiteuren (€ 225.503) in mindering gebracht op de gemeentelijke vordering.

² Voorzieningen inclusief voorziening grondexploitaties en voorziening debiteuren

Een aantal risico's is verzekerd. Het gaat om de volgende zaken:

- Politieke molestverzekering voor bestuurders en ambtenaren (excl. brandweer);
- Gemeentelijke aansprakelijkheid personen- en zaakschade;
- Collectieve rechtsbijstandsverzekering voor gemeenteamttenaren;
- Bouw- en montageverzekering (CAR-verzekering);
- Verzekeringen voor de gemeentelijke voertuigen, gemeentelijke gebouwen waaronder sportaccommodaties, dorpshuizen en scholen (brandverzekering), machinebreuk verzekering (zwembad), verzekering voor kunstwerken (en transport/ verblijf tentoonstellingen) en instrumenten/apparatuur.

De kosten voor deze verzekeringen zijn binnen de begroting gedekt. In de meerjarenbegroting van 2018 - 2021 is jaarlijks een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 105.000 om onvoorziene ontwikkeling te dekken.

Gemeentelijke Reserves

De gemeentelijke reserves kunnen indien zij niet bestemd zijn voor specifieke uitgaven, worden aangewend voor het opvangen van onvoorziene gebeurtenissen. De reserves bedroegen per 31 december 2016 € 19,2 miljoen.

OVERZICHT ONTWIKKELING RESERVES* (BEDRAGEN MAAL € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vrije reserve	1.469	2.258	2.899	3.620	4.515	4.587	4.939
(Begroot) Resultaat	0	268	198	371	49	329	712
Risicoreserve*	11.499	11.499	11.499	11.499	11.499	11.499	11.499
Bestemmingsreserves	6.185	5.977	5.890	5.803	5.717	5.630	5.543
TOTAAL AAN RESERVES	19.153	20.001	20.486	21.293	21.779	22.044	22.693

*) De risicoreserve is inclusief de reserve Grondexploitatie.

In bovenstaand overzicht is de dynamische ontwikkeling van de gemeentelijke vermogen conform de meerjarenbegroting 2018 – 2021. De begrote onttrekkingen en stortingen inclusief het begrote resultaat per jaargang zijn hierin verwerkt.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit twee onderdelen: de incidentele en de structurele capaciteit.

De incidentele capaciteit

Incidentele capaciteit is het vermogen om eenmalige tegenvallers op te vangen zonder dat dit invloed heeft op het ingezette gemeentelijke beleid (begroting 2016). De vrij beschikbare reserves bestaan uit:

- De vrij aanwendbare reserves;
- De vrij aan te wenden ruimte binnen bestemmingsreserves;
- De stille reserves.

Ad a. De vrij aanwendbare reserves

Onder vrij aanwendbare reserves wordt verstaan die reserves waar de raad in eerste aanleg geen specifieke beleidsbestemming aan heeft gekoppeld. Voor deze paragraaf praten we over:

De Vrije Reserves

De stand per 31 december 2017 is waarschijnlijk om en nabij € 2,5 mln. (vrije reserve inclusief het resultaat; hierbij is verondersteld dat de begroting 2017 na wijziging wordt gerealiseerd). Naar huidig inzicht zal de reserve per 31 december 2021 circa € 4,9 mln. (incl. resultaat) bedragen.

Doelstelling: De vrije (algemene) reserve wordt gebruikt voor de afwikkeling van exploitatietekorten dan wel overschotten. Ze heeft een bufferfunctie en wordt uitsluitend aangewend voor ongedekte eenmalige lasten.

Ad b. De vrij aan te wenden ruimte binnen bestemmingsreserves

De gemeente heeft 2 vrij aan te wenden bestemmingsreserves binnen haar eigen vermogen. Dit betreffen de risicoreserve en de reserve Grondexploitatie. Tezamen bedragen deze reserve naar huidig inzicht per 31 december 2021 € 11,5 miljoen.

Doelstelling: De reserve is bedoeld voor (on)voorziene ontwikkelingen, bijvoorbeeld calamiteiten die niet zijn afgedekt door een verzekering of andere reserves en voorzieningen.

De risicoreserve is te samen met de vrije reserve en de reserve grondexploitatie momenteel toereikend om het incidentele risico's van de gemeente af te dekken. Voor de overige

bestemmingsreserves heeft de raad een concreet beleidsdoel vastgesteld. Het gedefinieerde uitgangspunt is dat de financiële middelen voldoende moeten zijn om tegenvallers op te vangen zonder dat dit beleidsgevolgen heeft. Daarom blijven deze buiten de berekening van de weerstandscapaciteit. Als het nodig is, kunnen ze wel gebruikt worden voor het afdekken van onverwachte niet begrote kosten.

Ad c. de stille reserves

Tot de stille reserves worden gerekend de deelnemingen en bezittingen welke niet noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering of realisatie van programmadoelstellingen en waarvan de reële waarde bij directe verkoop hoger is dan de boekwaarde. Voor de meeste deelnemingen van de gemeente is de economische waarde niet te bepalen, omdat deze niet op een (inter)nationale markt verhandeld worden. Per 1 januari 2016 is de gemeente aandeelhouder geworden van de BIGA Groep bv. De BIGA heeft de afgelopen vijf jaar structureel winst gemaakt waarvan maar een deel (25%) is uitgekeerd als dividend. Hierdoor vertegenwoordigen de aandelen een waarde van circa € 400.000. De waarde waarvoor de aandelen op de balans staan is circa € 80.000 (aankoopwaarde). Hiermee vertegenwoordigen de aandelen een stille reserve van circa € 320.000. Bijna alle gemeentelijke (onroerende) bezittingen zijn voor de bedrijfsvoering noodzakelijk of worden ingezet om beleidsdoelstellingen te realiseren. Hiernaast bezit de gemeente een aantal woningen. Deze zijn noch noodzakelijk voor de bedrijfsvoering noch voor de realisatie van beleidsdoelen. De economische waarde van deze 6 woningen is circa € 1,3 mln. Omdat al deze huizen worden verhuurd, komt de directe verkoopwaarde overeen met circa 60% van de economische waarde (€ 0,8 mln.). De totale stille reserve wordt hiermee geschat op € 1,1 mln.

De structurele capaciteit

De structurele capaciteit bestaat uit de middelen die blijvend ingezet kunnen worden om tegenvallers in de begroting op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het meerjarig beleid.

Het betreft de volgende middelen:

1. de post voor onvoorziene uitgaven;
2. de ruimte binnen de begroting;
3. de onbenutte belastingcapaciteit.

Ad 1 Onvoorziene uitgaven (jaarlijks € 105.000 beschikbaar in de begroting)

Deze post wordt gebruikt voor eenmalige onvoorziene ontwikkelingen die bij de begroting niet zijn meegenomen.

Ad 2 Onbenutte belastingcapaciteit

Hiermee wordt bedoeld de ruimte tussen de feitelijke belastingopbrengsten en heffingen én de opbrengsten die de gemeente zou ontvangen o.b.v. de uitgangspunten die het rijk hanteert voor de zgn. artikel 12 status in de Financiële Verhoudingswet. Het rijk hanteert bij het toekennen van deze status de volgende uitgangspunten:

- alle rechten, heffingen en leges moeten kostendekkend zijn vastgesteld;
- het tarief voor de OZB moet zijn vastgesteld op 120% van de rekentarieven dat worden gehanteerd bij de vaststelling van de belastingcapaciteit voor het gemeentefonds.

ONBENUTTE BELASTING-CAPACITEIT T.O.V. ART 12 NORMERING	Theoretische opbrengst		Gemeente De Bilt		Onbenutte belasting-capaciteit
	Percentage van de woningwaarde	Opbrengst	Percentage van de woningwaarde	Opbrengst	
woningen eigenaren	0,1328%	8.985.386	0,1131%	7.650.574	1.334.812
niet woningen gebruikers	0,1876%	1.437.108	0,2646%	2.027.139	
niet woningen eigenaren	0,1512%	954.561	0,2117%	1.336.724	
RIOOLRECHTEN		4.924.044		4.924.044	0
AFVALSTOFFENHEFFING		3848.300		3.848.300	0
LEGES		1.911.081		1.846.799	64.282
ONBENUTTE BELASTINGCAPACITEIT					1.399.094

Uit bovenstaand berekening blijkt dat de gemeente circa € 1,4 mln. aan onbenutte belastingcapaciteit heeft.

Conclusie

De totale weerstandscapaciteit van de gemeente bedraagt in 2022 circa € 24,4 miljoen.

WEERSTANDSCAPACITEIT		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	STRUCTUREEL								
	Onvoorzien			105	210	315	420	525	630
	Onbenutte belasting- en heffingscapaciteit				1.399	2.798	4.197	5.596	6.995
	Resultaat	0	268	198	371	49	329	712	712
2	INCIDENTEEL								
	Vrije reserves	1.469	2.258	2.899	3.620	4.515	4.587	4.939	6.174
	Risicoreserve	11.135	11.135	11.135	11.135	11.135	11.135	11.135	11.135
	Stille reserve	1.112	1.112	1.112	1.112	1.112	1.112	1.112	1.112
	Reserve Grondexploitatie	364	364	364	364	364	364	364	364
	TOTAAL	14.008	15.136	15.813	18.211	20.288	22.144	24.383	27.122

Bovenstaande tabel laat zien dat de onbenutte belastingcapaciteit en onvoorzien cumulatief meetellen in de weerstandscapaciteit omdat hogere belastinginkomsten structureel zijn en onvoorzien structureel is opgenomen. Wanneer de gemeente de belastingen in 2018 met deze ruimte zou verhogen en elk jaar toevoegt aan haar reserves, neemt de reserve tot en met 2022 met € 5,6 mln. toe. Zo ook bij onvoorzien. Wanneer geen kosten ten laste van onvoorzien worden gebracht, zal in 2025 de vrije reserve met € 0,525 mln. zijn toegenomen.

Risicoprofiel

Bij de berekening van het risicoprofiel is de onderstaande kansverdeling aangehouden.

Omschreven als	Geschatte kans dat het risico zich in werkelijkheid voor zal doen
Zeer onwaarschijnlijk	5%
Onwaarschijnlijk	10%
Uitzonderlijk	30%
Mogelijk	50%
Aannemelijk	70%
Waarschijnlijk	90%
Zeer waarschijnlijk	95%

Alle gemeentelijke bedrijfsactiviteiten en -processen zijn beoordeeld op mogelijke risico's. Op basis van deze beoordeling is de onderstaande tabel samengesteld. In deze tabel zijn alle ontwikkelingen die de realisatie van de meerjarenbegroting 2016 kunnen beïnvloeden als risico meegenomen. De benoemde risico's bestaan veelal uit meerdere risico's waarbij de impact is getotaliseerd, de kans is – op basis van de impact – gemiddeld en als structureel aangegeven wanneer de impact voornamelijk structureel is. In de berekening van het risicoprofiel zijn alle onderscheiden risico's individueel meegenomen waarbij de kans dat het risico zich voordoet en de verwachte minimum en maximum impact van het risico geschat is en – op basis van de kenmerken van het risico – structureel (S) of incidenteel (I) meegenomen.

BEKENDE RISICO'S MET GESCHAT PROFIEL PER 31-12-12	Minimum	Maximum	Kans	S/I	RP
BEDRIJFSVOERINGSRISICO'S					
1 Compliance (voldoen aan wet en regelgeving) en Integriteit	0,1 mln.	0,3 mln.	Onwaarschijnlijk	I	0,0 mln.
2 Personeels en organisatierisico's	0,1 mln.	5,3 mln.	Aannemelijk	I/S	3,3 mln.
3 Crisisbeheersing	0,2 mln.	1,0 mln.	Onwaarschijnlijk	I	0,1 mln.
4 In- en externe fraude	0,1 mln.	0,3 mln.	Mogelijk	I	0,1 mln.
5 Informatiebeveiliging / datalekken / onbevoegd aanwezig	0,1 mln.	1,2 mln.	Uitzonderlijk	I	0,7 mln.
RISICO'S BIJ BELEIDSVORMING					
1 Naleving beleid / procedures door (externe) uitvoerders	0,1 mln.	0,6 mln.	Onwaarschijnlijk	I	0,2 mln.
2 Beleidsvorming onzorgvuldig (gevolgen misbruik / oneigenlijk gebruik)	0,1 mln.	0,5 mln.	Mogelijk	I	0,3 mln.
BELEIDSRISICO'S					
1 Recreatieschappen (incl. liquidatie UHVK)	0,0 mln.	0,1 mln.	Zeer waarschijnlijk	I	0,1 mln.

2	Decentralisatie Rijkstaken	-2,2	mln.	2,3	mln.	Aannemelijk	I/S	-
3	Wet Maatschappelijke Ondersteuning							0,18mln.
	▪ Begeleiding	0,1	mln.	2,2	mln.	Waarschijnlijk	S	-0,6 mln.
	- Huishoudelijke hulp	0,6	mln.	1,1	mln.	Waarschijnlijk	S	1,6 mln.
4	Jeugdhulp	0,1	mln.	3,2	mln.	Waarschijnlijk	S	2,9 mln.
5	Uitvoering Participatiewet (BIGA)	0,1	mln.	0,1	mln.	Waarschijnlijk	I	0,2 mln.
6	RDWI	0,1	mln.	0,2	mln.	Zeer waarschijnlijk	S	0,4 mln.
7	Inkomensondersteuning	0,5	mln.	1,4	mln.	Zeer waarschijnlijk	I	1,3 mln.
8	Onderwijshuisvesting	0,1	mln.	0,8	mln.	Mogelijk	S	0,4 mln.
9	Wettelijke zorgplicht Openbaar Onderwijs (faillissement stichting)	0,4	mln.	1,0	mln.	Mogelijk	I	0,6 mln.
10	Veiligheidsregio Utrecht	0,1	mln.	0,6	mln.	Mogelijk	S	0,5 mln.
11	Algemene uitkering	0,1	mln.	0,3	mln.	Zeer onwaarschijnlijk	S	- 0,9 mln.
12	Risico op geraamde belastingen en heffingen (5% en 15%)	0,3	mln.	0,6	mln.	Waarschijnlijk	I	0,4 mln.
13	Voorzieningenniveau sportaccommodaties	0,1	mln.	0,2	mln.	Onwaarschijnlijk	S	0,0 mln.
14	Brandweerkazernes (Leyenseweg, Groenekan en Westbroek)	0,1	mln.	0,3	mln.	Waarschijnlijk	I	0,3 mln.
15	Overige openende financiering (leerlingenvervoer ect.)	0,1	mln.	0,2	mln.	Aannemelijk	I	0,1 mln.
16	Actualisering Beheerplannen Openbare Ruimte/ Gebouwen / GRP	0,1	mln.	1,1	mln.	Onwaarschijnlijk	S	1,9 mln.
17	Nieuwbouw sport en culturele voorzieningen	0,1	mln.	1,7	mln.	Waarschijnlijk	S	0,8 mln.
18	Omgevingsdienst regio Utrecht	0,1	mln.	0,3	mln.	Aannemelijk	S	0,3 mln.
19	Regionale ICT dienst	0,1	mln.	0,3	mln.	Aannemelijk	S	0,4 mln.
20	Uitvoering subsidieverordening	0,1	mln.	0,2	mln.	Aannemelijk	S	0,3 mln.
21	Vergunningverlening	-0,1	mln.	0,2	mln.	Aannemelijk	I	0,2 mln.
22	Bestemmingsplannen	0,1	mln.	0,4	mln.	Waarschijnlijk	S	0,2 mln.
EIGENDOMSRISICO'S								
1	Bodemverontreiniging	0,5	mln.	1,0	mln.	Zeer onwaarschijnlijk	I	0,1 mln.
2	Brand, storm en noodweer bedrijfsgebouwen	0,1	mln.	2,0	mln.	Onwaarschijnlijk	I	0,2 mln.
3	Storing hard- en software en informatieschade	0,2	mln.	2,0	mln.	Onwaarschijnlijk	I	0,5 mln.
4	Schade aan openbare ruimte en of voorzieningen (onverz.)	0,1	mln.	1,0	mln.	uitzonderlijk	I	0,4 mln.
5	Vermissing waardedocumenten / Niet vernietigen oude reisdocumenten	1,0	mln.	3,0	mln.	Zeer onwaarschijnlijk	I	0,2 mln.
6	Vandalisme / (moedwillige) vernieling gem. bezittingen	0,1	mln.	0,2	mln.	uitzonderlijk	I	0,1 mln.
7	Diefstal/overval/inbraak	0,1	mln.	0,2	mln.	Onwaarschijnlijk	I	0,0 mln.
Grondexploitaties en projecten								
1	Ondertunneling Leijenseweg Centrumplan Bilthoven (Emmapplein & Vinkenplein en Stationsgebied)	0,1	mln.	0,9	mln.	Waarschijnlijk	I	0,7 mln.
2	De Melkweg	0,4	mln.	2,1	mln.	Zeer waarschijnlijk	I	1,2 mln.
3	De Leijen Zuid	-0,2	mln.	1,5	mln.	Zeer waarschijnlijk	I	0,6 mln.
4	Larenstein	0,1	mln.	0,6	mln.	Waarschijnlijk	I	0,4 mln.
5	Ontwikkeling (gemeentelijke) locaties	0	mln.	0,2	mln.	Zeer waarschijnlijk	I	0,0 mln.
6		-0,1	mln.	1,9	mln.	Mogelijk	I	1,0 mln.
AANSPRAKELIJKHEIDSRISICO'S								
1.	Achtervang constructie Corporaties	0,0	mln.	0,1	mln.	Onwaarschijnlijk	I	0,0 mln.
2.	Gewaarborgde geldleningen	0,1	mln.	0,6	mln.	Uitzonderlijk	I	0,1 mln.
3.	(Wettelijke) aansprakelijkheid	0,2	mln.	1,0	mln.	Onwaarschijnlijk	I	0,2 mln.
4.	Legionellabacterie	0,5	mln.	1,0	mln.	Zeer onwaarschijnlijk	I	0,1 mln.
5.	Planschadeclaims	0,1	mln.	0,3	mln.	Mogelijk	I	0,1 mln.
TOTAAL RISICO'S GEMEENTE DE BILT								47,6 mln.

Als elk risico zich eenmaal voordoet, zal de gemeente minimaal € 5,1 miljoen en maximaal € 47,3 miljoen moeten opvangen. Bij de bepaling van het risicoprofiel is rekening gehouden met de kans dat het risico zich voordoet en de structurele gevolgen die individuele risico's in zich dragen. Voor structurele risico's is tweemaal het intrinsieke risico in het profiel meegenomen, zodat de gemeente haar maatregelen weloverwogen kan nemen. Investerings die meerjarig nut verschaffen binnen de gemeente, worden geactiveerd. Bij de bepaling van het risicoprofiel van de gemeente zijn voor de risico's op investeringen de (extra) kapitaallasten voor de eerste twee jaar meegenomen. Aangehouden (risico)reserves worden in mindering gebracht op de ingeschatte risico's.

Bepaling risicoprofiel

Het risicoprofiel van de gemeente is gebaseerd op een Monte Carlo simulatie van deze risico's maal de kans dat het risico zich voor kan doen. Hierbij is uitgegaan van een zekerheid van 95%. Dit betekent dat de gemeente een relatief grote zekerheid heeft dat – wanneer het risico zich voordoet – dit in voldoende

mate binnen het gemeentelijk risicoprofiel is meegenomen. Het risicoprofiel komt op basis van deze uitgangspunten uit op circa € 21,6 mln. Hiermee blijft het gemeentelijk risicoprofiel voor de begroting 2018 nagenoeg gelijk aan het risicoprofiel bij jaarrekening 2016. Wel zijn er enkele verschuivingen:

1. Afname van het risico op het sociaal domein met circa € 1,0 mln. Dit komt omdat de structurele kosten op het sociaal domein waarschijnlijk lager zijn dan begin 2017 was ingeschat.
2. Toename van de risico's op eigendommen op eigendommen (incl. grondexploitaties) van circa € 0,8 mln.. Dit komt met name door de risico's met betrekking tot software en de ontwikkeling van gemeentelijke locaties.
3. Toename van de risico's op de bedrijfsvoeringrisico's van circa € 0,3 mln. Dit is het directe gevolg van de nieuwe werkwijze binnen de gemeente en de huidige onderbezetting binnen de organisatie.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het verhoudingsgetal tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. In onderstaande tabel is het incidentele en structurele weerstandsvermogen berekend. In de nota weerstandsvermogen heeft de raad vastgesteld dat het integrale weerstandsvermogen niet onder de 1 mag komen. Hierin zijn geen normen gesteld aan het incidentele dan wel het structurele weerstandsvermogen.

	Risicoprofiel	Weerstandscapaciteit	Weerstandsvermogen
Structureel weerstandsvermogen	5,3 mln.	1,8 mln.	0,35
Incidenteel weerstandsvermogen	11,0 mln.	15,1 mln.	1,38
Totaal Weerstandsvermogen	21,6 mln.	24,4 mln.	1,13

Het incidentele risicoprofiel plus tweemaal het structurele risicoprofiel komt overeen met het integrale risicoprofiel. De incidentele weerstandscapaciteit vermeerderd met vier maal de onbenutte belastingcapaciteit, vijf maal onvoorzien en de begrote resultaten, komt overeen met de integrale weerstandscapaciteit.

Het integrale weerstandsvermogen komt hiermee boven de norm van 1 uit. Het structurele deel van het weerstandsvermogen blijft met 0,35 fragiel maar wordt steeds iets sterker. Het incidentele deel weerstandsvermogen is met 1,38 robuust.

Gemeentelijke kengetallen

In de begroting 2016 zijn voor het eerst een aantal verplichte kengetallen opgenomen die een indicatie geven van de financiële positie van de gemeente. De netto schuldquote (al dan niet gecorrigeerd voor verstrekte leningen) geeft een indicatie hoe zwaar de gemeentelijke schulden (rentelasten en aflossingen) drukken op de gemeentelijke exploitatie. Het solvabiliteitsratio (eigen vermogen gedeeld door het totaal van de passiva) geeft vervolgens inzicht in de mate waarin de gemeente haar bezettingen financiert met eigen vermogen en daarmee – in zwaar weer – aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Met de structurele exploitatieruimte wordt aangegeven in welke mate de gemeente de structurele lasten dekt door structurele baten. Door onderscheid te maken tussen de incidentele en structurele baten en lasten wordt de structurele ruimte binnen de begroting bepaald. Een tekort door incidentele uitgaven leidt niet direct tot grote problemen, maar wanneer structurele lasten worden gedekt door incidentele baten leidt dit op (korte) termijn tot problemen. Wanneer de baten (structureel) hoger zijn dan de lasten, kan de gemeenten met dit resultaat en de afschrijving de schuld (versneld) aflossen en daarmee direct de schuldquote en solvabiliteitsratio beïnvloeden. Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding tussen de geactiveerde waarde van de bouwgrond op de balans weer ten opzicht van de (begrote) baten. Dit geeft een indicatie in hoeverre de schuldquote beïnvloed is door de realisatie van grondexploitaties. Hoe hoger het percentage Grondexploitatie is, hoe meer bezittingen de gemeente heeft waar op (korte) termijn inkomsten tegenover staan. Wanneer het percentage bij grondexploitaties hoog is, betekent dit dat de kosten reeds zijn gemaakt maar de verkoopopbrengst nog niet is gegenereerd. Bij verkoop van de gronden, zal – bij aflossing van de schuld – de schuldquote en solvabiliteitsratio afnemen. De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van gemeente De Bilt zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

financiële kengetallen*	Rek. 2014	Rek. 2015	Rek. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Netto schuldquote	125,3%	107,0%	97,6%	96,9%	107%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	124,8%	106,6%	97,4%	96,5%	107%
Solvabiliteitsratio	15,48%	16,57%	17,27%	18,16%	17,0%
Structurele exploitatieruimte	-4,94%	1,80%	1,13%	1,55%	0,6%
Grondexploitatie	8,66%	7,00%	10,28%	7,10%	10,0%

Belastingcapaciteit	138,5%	140,3%	138,4%	140,0%	140,9%
Woonlasten per inwoner	€ 448	€ 449	€ 454	€ 464	€ 469
Schuld per inwoner	€ 1.774	€ 1.754	€ 1.705	€ 1.728	€ 1.934
Inkomsten per inwoner	€ 1.703	€ 1.928	€ 2.018	€ 2.040	€ 2.010
Uitgaven per inwoner	€ 1.778	€ 1.898	€ 1.934	€ 2.025	€ 2.006
Saldo baten en lasten als % van de inkomsten	-4,39%	1,58%	4,67%	0,72%	0,98%
Belastingcapaciteit als % van de inkomsten	1,98%	1,72%	1,62%	1,64%	1,57%
Weerstandsvermogen	0,72	1,03	1,08	1,12	1,13
Weerstandscapaciteit (mln.)	€ 21,30	€ 23,30	€ 23,42	€ 22,20	€ 24,4
Risicoprofiel (mln.)	€ 29,70	€ 22,70	€ 21,75	€ 19,90	€ 21,6

*) De gemeentelijke baten en lasten zijn exclusief interne doorbelastingen bepaald.

De netto schuldquote in 2018 is bijna 14%-punten hoger dan de schuldquote in de jaarrekening 2016. In 2015 en 2016 namen de schulden nog af, maar gaan in zowel 2017 als 2018 weer stijgingen als gevolg van investeringen. Daarnaast nemen de inkomsten in 2017 af door afname van de decentralisatie-uitkeringen. De solvabiliteitsratio neemt iets af t.o.v. de jaarrekening 2016. Werden eind 2016 de gemeentelijke bezittingen voor circa 17,3% gefinancierd door eigen middelen. Eind 2018 zal dit waarschijnlijk nog 17 %. Op de balans van de gemeente staat voor circa € 6,5 mln. aan nog te verkopen gronden (deels gereed, maar grotendeels onder handen). Hierdoor zal de solvabiliteit met circa 5,5% punt kunnen toenemen.

De gemiddelde lastendruk in gemeente de Bilt ligt circa 1,4 maal zo hoog als de gemiddelde lastendruk in Nederland. Hierbij zijn de nieuwe tarieven afgezet tegen de gemiddelde woonlasten in Nederland in 2017. De hoge woonlasten in de gemeente zijn het gevolg van de relatief hoge gemiddelde WOZ-waarde van het gemeentelijk woningbestand in combinatie met de gemiddelde tarieven.

Conclusie

De weerstandscapaciteit is met 10% toegenomen terwijl het risicoprofiel met 8,5% is gestegen. Bij de begroting 2017 werd nog verondersteld dat het risicoprofiel zou afnemen en de weerstandscapaciteit zou stabiliseren. Nu blijkt dat het risicoprofiel stabiliseert. Daarentegen is de weerstandscapaciteit is toegenomen. Hierdoor blijft het weerstandsvermogen stabiel boven de norm van 1. Het structurele weerstandsvermogen van de gemeente blijft fragiel. Daarentegen is het incidentele weerstandsvermogen nog immer robuust.

Wij concluderen dat de financiële positie van de gemeente verbeterd is, maar dat het herstel fragiel is. De realisatie van de grondexploitaties biedt perspectief voor verbetering van de solvabiliteit en de schuldquote. Beheersing van de lastenontwikkeling en de realisatie van de grondexploitaties moeten zorgen voor een steviger fundament onder de financiële positie.